



Forældres, søskendes og skolekammeraters betydning for unges valg af ungdomsuddannelse

Forældres, søskendes og skolekammeraters betydning for unges valg af ungdomsuddannelse

er en del af projektet "Hvad driver unges uddannelsesvalg?", som gennemføres af Tænk tanken DEA med finansiering fra Grundejernes Investeringsfond. Projektets formål er at belyse, hvad der driver unges uddannelsesvalg med særligt fokus på at forstå fravalget af erhvervsuddannelserne og tilvalget af de gymnasiale uddannelser, og er baseret på både kvantitative og kvalitative analyser og undersøgelser.

Projektet består af følgende udgivelser

Opsamlingsrapport

Hvad driver unges uddannelsesvalg?

Afkast og risiko ved at tage en uddannelse

Vælger unge uddannelse i et investeringsperspektiv?

Er vejen bestemt på forhånd?

Bedsteforældres betydning for unges uddannelsesvalg

Drømmetidslinjer og perlevenner

Etnografisk eksperiment om unges fremtidsdrømme og overvejelser om uddannelsesvalg

Forældres, søskende og klassekammeraters betydning for unges uddannelsesvalg

Inspiration fra udlandet

Erhvervsuddannelser i Schweiz, Østrig og Finland

Mellem forventningens glæde og det svære valg

2109 elever i 9. klasse om valget af ungdomsuddannelse

Unge valg af ungdomsuddannelse

Et litteraturstudie

Valg for livet

Unge fortællinger om ambitioner, fordomme og uendelige muligheder

Verden i væren og vorden

Fortællinger, forpligtelser og paradokser i uddannelsesvalget i en 9. klasse

Tænk tanken DEA

Fiolstræde 44

1171 København K

www.dea.nu

2. april 2018

Udarbejdet af

Kasper Marc Rose Nielsen, seniorøkonom

Wen Shi Xuan, projektassistent

Indhold

1 Introduktion	1
1.1 Hovedkonklusioner.....	1
2 Data og metode	3
2.1 Data.....	3
2.2 Metode	4
3 Beskrivelse af de unge og deres omgivelser ved valget af ungdomsuddannelse	7
3.1 Valget af ungdomsuddannelse	7
3.2 Familien og valget af ungdomsuddannelse	7
3.3 Den unges egen uddannelseshistorik og valget af ungdomsuddannelse	10
4 Resultater	12
4.1 Efter afsluttet grundskole	12
4.2 Efter afbrudt ungdomsuddannelse	16
Litteratur	21
Appendiks	22
Resultattabeller	22

1 Introduktion

Forældres uddannelse og løn er i talrige analyser vist at være tæt knyttet til den unges vej gennem uddannelsessystemet og senere succes ude på arbejdsmarkedet (DEA, 2015). Analyserne viser, at jo mere uddannelse den unges forældre har, desto højere er sandsynligheden for, at den unge selv ender med et højere uddannelsesniveau. Det samme mønster gør sig gældende, når man kigger på lønnen: En højere løn hos forældre er udslagsgivende for, hvor den unge selv ender i lønfordelingen. De fleste analyser om sammenhængen mellem de to generationers løn tager ofte udgangspunkt i et givent nedslag i arbejdslivet, hvor lønniveauet er sammenlignet på tværs af generationer, mens uddannelse som regel indgår som højeste fuldførte uddannelse i et valgt leveår for barnet, alt efter, hvad der måles på, fx når barnets valg af ungdomsuddannelse forsøges at forudsiges. Her opgøres uddannelse ved 15-årsalderen, så man sammenligner forældrenes livssituation i samme alder. Ligesom der ved sammenligning af lønsammenhænge, slås ned i 30'erne (DØRS, 2004), da tidspunktet er et godt pejlemærke for livsindkomsten, når forældre og børn skal sammenlignes.

I denne analyse går en anden vej, hvor der ses nærmere på, forskellige faktoreres betydning under opvæksten for barnets ungdomsuddannelsesvalg. Har det fx afgørende betydning om familien har bedre vilkår i perioden omkring den unges uddannelsesvalg, eller er det under barnets tidlige leveår, at situationen i familien, er udslagsgivende? Hvad betyder søskende og deres uddannelsesvalg for den unges valg af ungdomsuddannelse? Hvilken betydningen har den unges skolekammerater i forhold til ungdomsuddannelsesvalget? Omstændigheder under opvæksten kan have af betydning for den unge ungdomsvalg. Det kan eksempelvis være, at den unge vokser op i et hjem, hvor overførselsindkomst er den største indkomstkilde er fra det offentlige. Dette er også en indikator for, hvor tæt tilknytning de voksne i husholdningen har til arbejdsmarkedet. Derudover undersøges også, om det har indflydelse på uddannelsesvalget, at den unge er vokset op i et hjem med eneforsørger eller i en sammenbragt familie. Samtidigt forsøger vi også at inddrage betydningen af størrelsen af og placeringen i søskendeflokken; fx hvilken betydning det har, hvis den unges ældre søskende vælger en erhvervsuddannelse – og om det påvirker den unges uddannelsesvalg i højere grad, end hvilken ungdomsuddannelse klassekammeraterne vælger.

1.1 Hovedkonklusioner

Afvigelser fra kernefamilien øger den unges sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse

- Unge, der gennem opvæksten i længere tid har boet hos én af forældrene og dennes nye partner, har større sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse efter grundskolen og efter en afbrudt ungdomsuddannelse.
- De unge, der gennem opvæksten i længere tid har boet alene med deres mor har lavere sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse.

Søskendeflokken har betydning for den unges ungdomsuddannelsesvalg efter grundskolen

- Unge, der er opvokset sammen med mindst en søster eller bror, har lavere sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse.
- Jo yngre medlem den unge er af søskendeflokken, desto højere er sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse.

Unge tager samme vej som deres ældre søskende efter grundskolen

- De unge, der har ældre søskende med en påbegyndt eller gennemført erhvervsuddannelse, har større sandsynlighed for selv at vælge erhvervsuddannelserne efter grundskolen.

Husholdningens indkomstgrundlag har betydning for den unges valg af en erhvervsuddannelse efter grundskolen

- Unge, der kommer fra en husholdning, der har modtaget offentlig forsørgelse i form af dagpenge eller kontanthjælp både ved den unges 7-9 år og 13-15 år har større sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse.
- Desto højere lønindkomst i den unges barndomshjem desto lavere er sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse. Indkomsten har dog ingen betydning for den unges valg en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse.

De unge følger deres skolekammerater ad uddannelsesvejen

- Desto flere af den unges skolekammerater, der vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen, desto højere er sandsynligheden for, at den unge selv vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen og efter en afbrudt ungdomsuddannelse.

De unge vælger den samme ungdomsuddannelse anden gang

- Unge der vælger og derefter afbryder en erhvervsuddannelse efter grundskolen, vil være mere tilbøjelige, end de unge, der afbryder en gymnasial uddannelse, til også at vælge en erhvervsuddannelse anden gang.

Forældres uddannelse betyder noget

- De unge, der kommer fra et hjem, hvor det højeste uddannelsesniveau er på videregående niveau, har lavere sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse efter grundskolen, mens det kun er de unge, der kommer fra et hjem, hvor den højeste gennemførte uddannelse er en professionsbachelor- eller universitetsuddannelse, som har lavere sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse.
- De unge, der skal vælge ungdomsuddannelse for anden gang, vil have større sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse, hvis de kommer fra et faglært hjem.

Husholdningens indkomstgrundlag i den tidlige barndom har større betydning for den unges valg af en erhvervsuddannelse efter grundskolen

- Husstandens lønindkomst når den unge er 7-9 år gammel har større betydning for den unges fravalg af en erhvervsuddannelse, end husstandens lønindkomst, når den unge er 13-15 år gammel. Samtidigt kan det også observeres, at jo større offentlig forsørgelse husholdningen modtog, når den unge var 7-9 år gammel, jo større er sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse og at størrelsen af husstandens offentlige forsørgelse, når den unge er 13-15 år betyder mindre for den unges valg af erhvervsuddannelse.

Rapporten er opbygget på følgende måde: I kapitel 2 beskrives, hvordan populationen på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik er udvalgt, og hvilken metode der bruges til at finde betydningen af den unges forældre, søskende og skolekammerater i forhold til, om den unge vælger en erhvervsuddannelse. I kapitel 3 præsenteres statistikker for, hvem de unge, forældre, søskende og skolekammerater er, og hvordan forskelle mellem disse muligvis kan påvirke den unges valg af en erhvervsuddannelse. Kapitel 4 er selve analysen, hvor der ses nærmere på, om de før fundne mulige sammenhænge eksisterer.

2 Data og metode

I dette kapitel præsenteres afgræsningerne i data og den bagvedliggende metode, der bruges til at analysere, hvordan miljøet under den unges opvækst, familiens uddannelseshistorik og klassekammeraters uddannelsesvej kan være med til at påvirke den unges uddannelsesvalg efter afslutningen af grundskolen. Derudover ses der også nærmere på, om de selvsamme faktorer har betydning for den unge, når denne står og skal vælge en ny ungdomsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse.

2.1 Data

Registerdata fra Danmarks Statistik ligger til grund for analyserne, hvor der for elever med en afsluttet grundskole i perioden 2004 til 2015 er fundet oplysninger om forældre, søskende og skolekammerater. Slutåret 2015 er valgt for at kunne følge den unge et år efter afsluttet grundskole eller afbrudt ungdomsuddannelse.

I analysen ses der nærmere på, hvordan omgivelserne omkring den unge har ændret sig gennem opvæksten i form af husholdningens indkomstgrundlag og sammensætningen af forældrene. Husholdningens indkomstgrundlag hentes fra perioderne, når den unge henholdsvis var mellem 7-9 år og 13-15 år. Dette betyder, at populationen kun indeholder unge, der har afsluttet grundskolen og kan findes i registrene i alle seks år. Ved disse to nedslag hentes oplysninger om forældrenes lønindkomst og offentlig forsørgelse i form af dagpenge og kontanthjælp fra indkomstregistret (IND). Forældresammensætningen findes ved at følge den unge i alle mulige år fra fødsel til den unge er 15 år, og se om de voksne i familien er de biologiske forældre eller ej. Dette gøres ved at benytte oplysninger fra befolkningsregistret (BEF) om medlemmer af familien, deres status i familien samt oplysninger om den unges juridiske forældre. Dermed kan vi ikke skelne mellem biologiske forældre og adoptivforældre, men sammenligner de voksne i familien med forældrene fra det første år den unge optræder i registrene.

Udover at se nærmere på ændringer gennem opvæksten slås der også ned, når den unge er 15 år for at finde oplysninger om husholdningens højeste uddannelsesniveau blandt de voksne, aldersforskellen mellem de voksne samt søskendeflokkens sammensætning i familien. Grunden til, der kun opgøres ved 15-årsalderen skyldes, at vi kun ønsker at medtage de personer, der er til stede i husholdningen, når den unge står midt i uddannelsesvalget efter afsluttet grundskole. Både voksne og søskende findes ud fra den enkeltes plads i familien fra befolkningsregistret. Uddannelsesoplysninger for de voksne findes ved at hente oplysningen om den højeste fuldførte uddannelse fra uddannelsesregistret (UDDA). Yderligere hentes der fra samme registre oplysninger om ældres søskende uddannelsesvalg blandt ungdomsuddannelserne, hvor både fuldførte og igangværende medtages. Derudover hentes der også oplysninger om det samlede antal søskende og den unges placering i søskendeflokken ud fra aldersoplysninger fra befolkningsregistret, hvorfra der også hentes oplysninger om de voksnes alder.

I analysen bruges også oplysninger om den unges karakterer i dansk og matematik fra Folkeskoleskolens afgangsprøve. Grunden til, at der kun inddrages karakterer fra dansk og matematik skyldes, at disse to fag skal alle grundskoleelever aflægge prøve i, dermed kan der sammenlignes. Prøvekarakterer er valgt, da det er disse, hvor læreren vil have mindst mulig indflydelse på resultat, da karakteren gives sammen med en ekstern censor. Fra grundskolen henter vi også oplysninger om klassekammeraternes valg af ungdomsuddannelse. I registrene kan der ikke skelnes mellem skolens enkelte klasser, så derfor defineres klassekammerater som de elever den unge har afsluttet grundskolen

sammen med fra samme skole ud fra oplysninger fra elevregistret (KOTRE). Det er også fra dette deres første påbegyndte ungdomsuddannelse findes. I analysen skelnes mellem erhvervsuddannelser og gymnasiale ungdomsuddannelser (hf, hhx, htx, ib, studenterkurser og stx).

Det sidste som medtages i analysen er enkelte faktorer til at beskrive den unge selv som køn, alder og etnicitet. Disse oplysninger hentes ligeledes fra befolkningsregistret.

2.2 Metode

For at undersøge, hvilke faktorer fra opvæksten og ved valget af ungdomsuddannelse, der kan have betydning for det endelige ungdomsuddannelsesvalg, skelnes mellem de unge, der vælger en erhvervsuddannelse eller ej efter færdiggørelsen af grundskolen eller efter en afbrudt ungdomsuddannelse. Dette betyder, at de unge, der vælger en gymnasial ungdomsuddannelse eller ikke vælger at tage en ungdomsuddannelse, og dem som uddanner sig uden for det ordinære uddannelsessystem, indgår som referencegruppe. Til at analysere denne enten-eller-situation vælges en sandsynlighedsmodel, der formår at forudsige sandsynligheder mellem 0 og 100 pct., en såkaldt probit-model.

I analysen slås der ned på to tidspunkter: efter afslutningen af grundskolen og efter en afbrudt ungdomsuddannelse. I begge tilfælde vil der indgå de samme faktorer i modellen, og derfor vil der være en længere gennemgang af modellen for efter afslutningen af grundskolen, mens der ved modellen for efter en afbrudt ungdomsuddannelse kun vil blive beskrevet de steder, hvor denne afviger i forhold til den anden model.

Modellen for valget af en erhvervsuddannelse eller ej efter den unge har afsluttet grundskolen er vist nedenfor.

$$\begin{aligned} \Pr(eud = ja) = & \phi(\text{mand} + \text{nydansker} + \text{alder} + \text{alder}^2 + 10.\text{klasse} + \text{karakter i dansk} \\ & + \text{karakter i matematik} + \text{folkeskolekammerater med EUD} + \text{antal søskende} \\ & + \text{placering i søskendeflokken} + \text{ældre søskende med EUD} \\ & + \text{forældres aldersforskel} + \text{mor med partner} + \text{mor uden partner} \\ & + \text{far med partner} + \text{far uden partner} + \text{forældres højeste uddannelse} \\ & + \text{husholdningens indkomstgrundlag} + \text{afgangsår} + \text{bopælsregion}) \end{aligned}$$

De forklarende faktorer, der indgår i modellen kan inddeles i tre grupper:

Den første gruppe af faktorer bruges til at beskrive personen selv; køn, etnicitet og alder. Disse medtages først og fremmest for at kontrollere for disse faktorer, således at betydningen af disse ikke vil påvirke de andre estimater. Dermed vil de også afsløre, om mænd er mere tilbøjelige til at vælge en erhvervsuddannelse end kvinder, eller om nydanskere hyppigere går erhvervsuddannelsesvejen end etniske danskere. Yderligere vil medtagelse af alder i modellen vise om erhvervsuddannelsernes tættere tilknytning til arbejdsmarkedet tiltrækker de ældre unge, da disse må formodes at være mere arbejdsmarkedsparete end de yngre.

Den anden gruppe af faktorer knytter sig til den unges hjem, hvorfra der inddrages faktorer om den unges forældre, søskende og husholdningens økonomi under den unges opvækst. For forældrene medtages den højeste fuldførte blandt disse to, idet vi så kan se, hvordan forældrene påvirker de unge ved valget af ungdomsuddannelse, fx om unge i højere grad vælger en gymnasial uddannelse, hvis den højeste uddannelse i hjemmet er på videregående niveau, da forældrene i højere grad har kendskab til vejen gennem gymnasierne end til erhvervsuddannelserne, eller at den unge ønsker at tage samme vej som mor og far. Derudover medtages i modellen også, hvor stor aldersforskel der er mellem den unges

forældre. Dette gøres for at se om det, at der er stor aldersforskel mellem den unges forældre, vil trække en mod en erhvervsuddannelse eller ej. Yderligere inddrages, hvor stor en andel af sit liv den unge har levet under forskellige familiesammensætninger. I modellen ses der på, hvad det har af betydning for den unges ungdomsuddannelsesvalg at have boet i længere tid med en biologisk forælder med ny partner eller kun med den biologiske forælder. Dette sammenlignes med andelen af tiden, hvor den unge har boet sammen med begge sine biologiske forældre. Det sidste der medtages om forældrene i modellen er, hvor husholdningens økonomiske grundlag stammer fra; her ses på lønindkomst og offentlig forsørgelse i form af dagpenge og kontanthjælp. Grunden til, at der kun inddrages oplysninger om dagpenge og kontanthjælp skyldes, at vi dermed sikrer, at de voksne stadigvæk er tæt på arbejdsmarkedet, hvormed en mere permanent ydelse vil være slå ud ved at både lønindkomst, dagpenge og kontanthjælp vil være 0. Her køres modellen fire omgange med forskellige mål for husholdningens økonomiske grundlag, da der slås ned på to tidspunkter under opvæksten. I de to første kørsler sammenlignes det økonomiske grundlag, når den unge er 7-9 år og 13-15 år, hvor forskellen mellem kørslerne er, at der i første ses på den samlet offentlige forsørgelse, mens i den anden kørsel opdeles i dagpenge og kontanthjælp. Dette kan give svar på to ting; hvad der har størst betydning for den unges ungdomsuddannelsesvalg - situationen i den tidlige barndom eller op til valget af ungdomsuddannelse, og samtidigt om der er forskel mellem typerne af offentlig forsørgelse for den unges ungdomsuddannelsesvalg. Forskellen mellem dagpenge og kontanthjælp kan også indikere, hvad forældrenes arbejdsmarkedstilnytning har af betydning. I den tredje og fjerde kørsel ses der igen på den offentlige forsørgelse som en samlet størrelse og opdeles derefter i dagpenge og kontanthjælp. Forskellen mellem disse kørsler og de to tidligere er, at der nu ses på, hvad størrelsesforholdet mellem situationen, når den unge 7-9 år og 13-15 år har af betydning. Det betyder, at ratioen mellem de to nedslag tilføjes. For f.eks. lønindkomsten beregnes dette som:

$$\text{lønratio} = \frac{\text{lønindkomst } 13 - 15 \text{ år}}{\text{lønindkomst } 7 - 9 \text{ år}}$$

Den sidste faktor som vedrører den unges familie er, hvor i landet den unge var bosiddende ved 15-årsalderen. Dette er medtaget for at udligne geografiske forskelle i uddannelsesvalget.

Yderligere i modellen inddrages også oplysninger om den unges søskende. Der ses fx på, hvad antallet af søskende og den unges placering i søskendeflokken betyder for, om den unge vælger en erhvervsuddannelse eller ej. Ligeledes ses der også på om det, at den unges ældre søskende har taget en erhvervsuddannelse, har betydning for om den unge selv vælger en erhvervsuddannelse. Det kan eksempelvis være, at den unge vil være mere tilbøjelig til at vælge en erhvervsuddannelse, hvis den unges ældre søskende har valgt en erhvervsuddannelse. Samtidigt kan dette også afsløre, om familien har en tilbøjelighed til at gå erhvervsuddannelsesvejen.

Den sidste gruppe af faktorer knytter sig den unges uddannelseshistorik, hvor der ses nærmere på den unges resultat ved Folkeskolekolens afgangsprøve, og hvad den unges klassekammerater valgte efter grundskolen. Grundskolekaraktererne medtages, da de indikerer den unges faglige niveau, og dermed kan det ses om de bedre faglige elever fravælger erhvervsuddannelserne, og samtidigt vil resultatet af forældrenes uddannelse og indkomst være mere retvisende, da disse ikke er fungerer som stedfortræder for den unges evner. Yderligere medtages også, om den unge har været gennem en 10. klasse, da modellen her kan vise, om det, at den unge har været gennem 10. klasse, øger eller mindsker sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse. Den sidste faktor omhandlende den unges uddannelseshistorik er, hvor stor en andel af den unges klassekammerater, der vælger at tage en erhvervsuddannelse efter grundskolen, dermed kan vi se om den unge vælger at følge sine klassekammerater videre i uddannelsessystemet, eller om den unge går sin egen vej. Den sidste faktor, der er medtaget i modellen vedrørende den unges uddannelseshistorik, er i forhold til, om den unge har

været gennem 10. klasse, samt hvilket år den unge afsluttede grundskolen. Dette er medtaget for at udligne ændringer i ungdomsuddannelsesvalget over tid.

Modellen for valget af en erhvervsuddannelse eller ej efter den unge har afbrudt en ungdomsuddannelse er vist nedenfor.

$$\begin{aligned} \Pr(eud = ja) = \phi(&mand + nydansker + alder + alder^2 + afbrudt EUD + karakter i dansk \\ &+ karakter i matematik + folkeskolekammerater med EUD + antal søskende \\ &+ placering i søskendeflokken + ældre søskende med EUD \\ &+ forældres aldersforskel + mor med partner + mor uden partner \\ &+ far med partner + far uden partner + forældres højeste uddannelse \\ &+ husholdningens indkomstgrundlag + afbrydelsesår + bopælsregion) \end{aligned}$$

I forhold til den tidligere model, hvor der sås på valget af en erhvervsuddannelse efter afslutningen af grundskolen, er modellen ændret minimalt, da vi her ønsker at se om de før beskrevet faktorer betyder på den unges andet ungdomsuddannelsesvalg. Modellen medtager nu, om den unge har afbrudt en erhvervsuddannelse i stedet for, om den unge har gået i 10. klasse. Afbrydelsen af en erhvervsuddannelse er medtaget for at se om den unge vælger samme ungdomsuddannelse som første gang eller helt ændrer sit valg. Dernæst er der i modellen nu medtaget året, hvor den unge afbryder første ungdomsuddannelse for at udligne eventuelle forskelle over tid. Ligeledes er bopælsregionen opgjort for året for afbrydelsen af ungdomsuddannelse for at udligne mulige geografiske forskelle i ungdomsuddannelsesvalget.

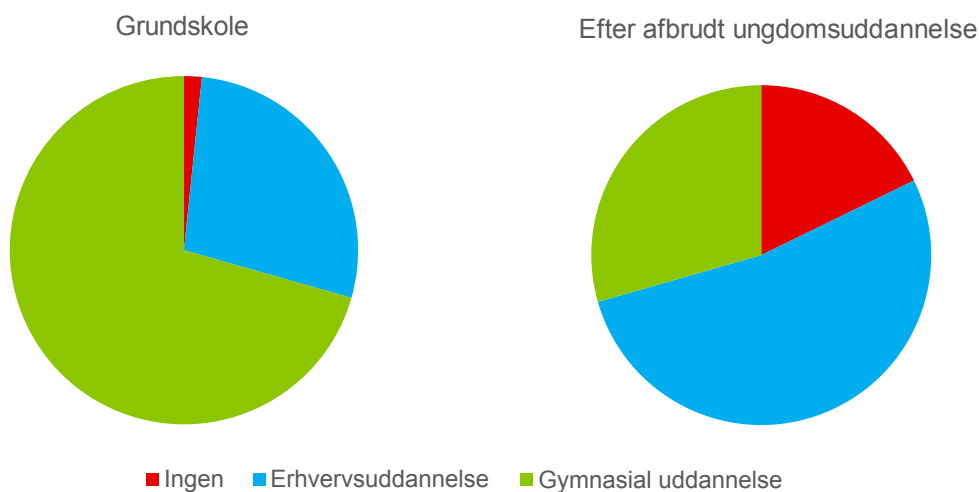
3 Beskrivelse af de unge og deres omgivelser ved valget af ungdomsuddannelse

I dette kapitel ses der nærmere på de unges valg af ungdomsuddannelse, uanset om det er gymnasial eller erhvervsuddannelse, efter afsluttet grundskole eller afbrudt ungdomsuddannelse, samt hvad der karakteriserer disse unge. Udover den unge selv, ses der også nærmere på forskellene mellem den unges forældre, søskende og klassekammerater alt efter om den unge vælger en erhvervsuddannelse eller ej.

3.1 Valget af ungdomsuddannelse

Mellem 2004 og 2015 er der 678.782 unge, der afslutter grundskolen for hvem, det er muligt at følge dem tilbage til de var 7-9 år og 13-15 år. Blandt disse valgte 71 pct. at påbegynde en gymnasial ungdomsuddannelse efter grundskolen, mens 28 pct. valgte at tage en erhvervsuddannelse. De resterende 2 pct. har ikke påbegyndt en ungdomsuddannelse efter grundskolen mellem 2004-2016 under det ordinære uddannelsessystem. Ligeledes ses det af figur 1, at blandt de 159.968 unge, der valgte at afbryde deres første påbegyndte ungdomsuddannelse valgte 53 pct. at tage en gymnasial ungdomsuddannelse, mens 29 pct. valgte at påbegynde en erhvervsuddannelse. De resterende 18 pct. påbegyndte ikke en anden ungdomsuddannelsen mellem 2004 og 2016.

Figur 1: Valg af ungdomsuddannelse



Kilde: Egne beregninger på registerdata

3.2 Familien og valget af ungdomsuddannelse

Tabel 1 viser, hvem de unge er, der skal vælge ungdomsuddannelse enten efter afslutningen af grundskolen eller en afbrudt ungdomsuddannelse samt, hvordan familiesammensætningen i barndomshjemmet var op til den unges 15. leveår.

Aldersmæssigt ses det, at både når der ses på ungdomsuddannelsesvalget efter grundskolen og en afbrudt ungdomsuddannelse, er der stort set ingen forskel mellem gennemsnitsalderen blandt de unge, der vælger en erhvervsuddannelse, om som ikke vælger at gå denne vej. Ligeledes fra tabellen ses det, at nydanskere i højere grad end etniske danskere fravælger erhvervsuddannelserne, hvor forskellen mellem disse to grupper er størst blandt de unge, der skal vælge efter en afbrudt ungdomsuddannelse,

4 procentpoint. Den sidste faktor vedrørende den unge selv er køn: Her ses det at både efter grundskolen og en afbrudt ungdomsuddannelse er andelen af mænd højere blandt dem, der starter på en erhvervsuddannelse, mens andelen af kvinder er størst blandt dem, der ikke vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen. Efter en afbrudt ungdomsuddannelse ses det af tabellen af fordelingen mellem kønnene er lige blandt dem, der ikke vælger at påbegynde en erhvervsuddannelse.

Udover den unge selv ses der også i analysen på, hvad søskendeflokken har af betydning for den unges valg af en erhvervsuddannelse eller ej. Som det fremgår af tabellen kan vi se, at de unge, der starter på en erhvervsuddannelse både efter grundskolen og en afbrudt ungdomsuddannelse, gennemsnitlig kommer fra en mindre søskendeflok, og er blandt de ældre i denne i forhold til de unge, der ikke vælger at påbegynde en erhvervsuddannelse. Forskellen er dog ganske lille.

I analysen inddrages også, hvordan sammensætningen af de voksne har været under den unges opvækst frem til den unge er 15 år samt aldersforskellen mellem forældrene. Af tabellen ses det, at forældrene til de unge, der vælger en erhvervsuddannelse gennemsnitlig er tættere aldersmæssigt end de forældre, hvis børn ikke vælger en erhvervsuddannelse. Yderligere fra tabellen ses det også, at de unge, som påbegynder en erhvervsuddannelse både efter afsluttet grundskole og afbrudt ungdomsuddannelse i længere tid end de unge, der ikke vælger en erhvervsuddannelse, har boet i et hjem, hvor mor har været alene eller sammen med ny partner. Andelen af unge, der har levet sammen med far eller far med anden partner end den unges biologiske mor er stort set ens. Denne forskel mellem forældrene skyldes, at barnet hovedsagligt følger den biologiske mor i forhold til, hvilken af de nye familier barnet tilhører.

Tabel 1: Den unge selv og familiesammensætning

	Efter grundskolen		Efter afbrudt ungdomsuddannelse	
	EUD	Ej EUD	EUD	Ej EUD
Alder	16	16	17	17
Nydansker	7	8	7	11
Mand	63	45	61	50
Antal søskende	1,17	1,18	1,17	1,19
Placering i søskendeflokken	1,40	1,41	1,38	1,39
Aldersforskel forældre	2,84	2,89	2,83	2,85
Mor med partner	9	6	10	8
Mor uden partner	16	12	19	18
Far med partner	1	1	1	1
Far uden partner	2	1	2	2

Kilde: Egne beregninger på registerdata

I analysen medtages forældrenes uddannelsesniveau og ældre søskendes valg af en erhvervsuddannelse. Som det fremgår af tabel 2 har en større andel af de unge, der vælger en erhvervsuddannelse en ældre søskende, som ligeledes har valgt en erhvervsuddannelse. Dette skyldes, at de ældre søskende ungdomsuddannelsesvalg er påvirket af de samme faktorer som de unge, der står og skal vælge en ungdomsuddannelse efter grundskolen eller en afbrudt ungdomsuddannelse. Desuden ses det af tabellen at over halvdelen af de unge, der vælger en erhvervsuddannelse både efter grundskolen og en afbrudt ungdomsuddannelse kommer fra hjem, hvor

den højeste fuldførte uddannelse var på faglært niveau. Ligeledes ses det også, at en større andel af de unge, der vælger en erhvervsuddannelse kommer fra ufaglærte hjem i forhold til de unge, der ikke vælger en erhvervsuddannelse. De unge, der ikke vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen eller en afbrudt ungdomsuddannelse, kommer hovedsageligt fra hjem, hvor det højeste uddannelsesniveau er på videregående niveau. Dette gælder 53 pct. af dem, som ikke vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen, mens det drejer som 42 pct. efter en afbrudt ungdomsuddannelse. Størstedelen af dem kommer fra hjem, hvor højeste uddannelsesniveau var en professionsbacheloruddannelse.

Tabel 2: Familiens uddannelseshistorik

	Efter grundskolen		Efter afbrudt ungdomsuddannelse	
	EUD	Ej EUD	EUD	Ej EUD
Ældre søskende med EUD	6	0	4	2
Familiens højeste uddannelse				
- Ufaglært	21	10	22	17
- Faglært	56	37	53	40
- KVVU	6	7	6	6
- MVU	15	30	16	25
- LVU	2	16	3	11

Kilde: Egne beregninger på registerdata

Udover familiens uddannelses indgår husholdningens indkomstgrundlag også i analysen. Her ses der nærmere på, om forskelle mellem når den unge er 7-9 år og 13-15 år, har betydning for valget af ungdomsuddannelse. Af tabel 3 ses det, at de unge der vælger en erhvervsuddannelse både efter en afsluttet grundskole og afbrudt ungdomsuddannelse kommer fra en husholdning både ved 7-9- og 13-15-årsalderen med lavere lønindkomst end de unge, der ikke vælger en erhvervsuddannelse. Derimod ses det, at de unge, der vælger en erhvervsuddannelse både efter grundskolen og afbrudt ungdomsuddannelse kommer fra hjem, der gennemsnitlig modtog mere i offentlig forsørgelse end de unge, som ikke vælger en erhvervsuddannelse.

Tabel 3: Husholdningens indkomstsammensætning

	Efter grundskolen		Efter afbrudt ungdomsuddannelse	
	EUD	Ej EUD	EUD	Ej EUD
Lønindkomst 7-9 år	350.709	491.331	336.143	394.880
Lønindkomst 13-15 år	429.785	607.984	418.483	490.891
Offentlig forsørgelse 7-9 år	20.332	12.768	22.773	20.779
- Dagpenge 7-9 år	11.216	7.892	12.291	10.718
- Kontanthjælp 7-9 år	9.115	4.876	10.481	10.061
Offentlig forsørgelse 13-15 år	15.784	9.992	16.934	15.682
- Dagpenge 13-15	8.528	6.374	8.877	8.241
- Kontanthjælp 13-15 år	7.256	3.617	8.057	7.440

Kilde: Egne beregninger på registerdata

3.3 Den unges egen uddannelseshistorik og valget af ungdomsuddannelse

Det sidste der medtages i analysen, er den unges egen uddannelseshistorik: hvordan klarede den unge Folkeskoleskolens afgangsprøve i dansk og matematik, har den unge været gennem 10. klasse? Er det erhvervsuddannelse, den unge har afbrudt og der ses også på, hvilken ungdomsuddannelse den unges klassekammerater har valgt.

I tabel 4 ses det, at de unge, som ikke vælger en erhvervsuddannelse både efter grundskolen og en afbrudt ungdomsuddannelse, har et lavere karaktergennemsnit både i dansk og matematik fra Folkeskoleskolens afgangsprøve. Den største forskel ses blandt de unge efter grundskolen, hvor forskellen i matematik er 3,18 karakterer, mens den i dansk er på 2,9 karakterer. Derudover ses det også fra tabellen, at over halvdelen af de unge, der vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen har været gennem en 10. klasse, mens dette er tilfældet for lidt under halvdelen af de unge, som ikke vælger en erhvervsuddannelse. Blandt de unge, som vælger en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse ses det, at 71 pct. har afbrudt en erhvervsuddannelse, mens 68 pct. af de unge, der ikke vælger en erhvervsuddannelse, har afbrudt en gymnasial ungdomsuddannelse.

Uanset om der ses på, om den unge vælger en erhvervsuddannelse eller ej efter grundskolen eller en afbrudt ungdomsuddannelse, vælger størstedelen af den unges klassekammerater fra grundskolen en gymnasial ungdomsuddannelse. Den største gennemsnitlige andel af den unges skolekammerater, der vælger en erhvervsuddannelse findes blandt de unge, der selv vælger en erhvervsuddannelse. Både efter grundskolen og afbrudt ungdomsuddannelse er denne andel på 45 pct. Den største andel af skolekammerater, som vælger en gymnasial ungdomsuddannelse findes blandt de unge, der efter grundskolen ikke vælger en erhvervsuddannelse, hvor andelen er på 70 pct.

Tabel 4: Den unges uddannelseshistorik og klassekammeraternes ungdomsuddannelsesvalg

	Efter grundskolen		Efter afbrudt ungdomsuddannelse	
	EUD	Ej EUD	EUD	Ej EUD
Dansk	4,59	7,49	4,77	6,27
Matematik	4,30	7,48	4,29	5,80
10. klasse	59	47		
Afbrudt EUD			71	32
Skolekammerater med EUD	45	28	45	35
Skolekammerater med gymnasial	53	70	53	63
Skolekammerater uden	2	2	2	2

Kilde: Egne beregninger på registerdata

4 Resultater

I dette kapitel ses der nærmere på betydningen af de tidligere beskrevne faktorer, der kan henledes til den unge, familien og klassekammeraterne, efter den unge har afsluttet grundskolen og efter en afbrudt ungdomsuddannelse i forhold til, hvad der kan være med til at øge sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse.

Først præsenteres resultaterne for valget af en erhvervsuddannelse efter afslutningen af grundskolen, mens der i det efterfølgende afsnit ses nærmere på, hvad de selvsamme faktorer har af betydning for at vælge en erhvervsuddannelse efter den unge har afbrudt sin første ungdomsuddannelse. I hver af tabellerne i de to afsnit præsenteres resultaterne for de fire modeller alt efter, hvilket indkomstmål som anvendes i modellen. Den første model er hvor der ses nærmere på betydningen af den samlede offentlige forsørgelse og lønindkomsten, når den unge er 7-9 år og 13-15 år. Den anden model er, hvor den offentlige forsørgelse splittes op i dagpenge og kontanthjælp. Igen er nedslagspunkterne, når den unge er 7-9 år og 13-15 år. Den tredje model indeholder størrelsesforholdet mellem lønindkomsten og den offentlige forsørgelse for nedslagene ved 7-9 år og 13-15 år. I den sidste model ses igen på størrelsesforholdet mellem indkomstgrundlaget, når den unge er 7-9 år og 13-15 år, og her opdeles den offentlige forsørgelse dog i dagpenge og kontanthjælp.

4.1 Efter afsluttet grundskole

I tabel 5 undersøges nærmere, hvilke faktorer som kan knyttes til den unge selv, og hvordan familien er, og har været, sammensat gennem den unges opvækst.

Hvis der startes med den unge selv ses det, at hvis den unge er en mand, vil alle modeller øge sandsynligheden for, at der vælges en erhvervsuddannelse efter grundskolen med 8 procentpoint. Fælles for alle fire modeller er, at er den unge nydansker, vil det mindske sandsynligheden med henholdsvis 19 og 18 procentpoint, alt efter hvilke modeller der ses på. Derudover ses det også, at desto ældre den unge er, desto højere er sandsynligheden for, at den unge vil vælge en erhvervsuddannelse efter grundskolen. Her vil et år mere betyde, at sandsynligheden øges med 4 procentpoint for alle modeller.

Når der ses på søskendeflokken, findes på tværs af de fire modeller de samme resultater. Desto større søskendeflokken er, desto lavere er sandsynligheden for, at den unge vil vælge en erhvervsuddannelse. En ekstra søskende vil mindske sandsynligheden med 1 procentpoint. Derimod ses, at desto yngre medlem af søskendeflokken den unge er, desto højere vil sandsynligheden være for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse. Hvis den unge flyttes en plads længere tilbage i søskendeflokken vil sandsynligheden stige med 1 procentpoint.

Det sidste der ses på i denne tabel er angående forældrene, hvor der ses alder og hvilken forældresammensætning, der har været under den unges opvækst. I forhold til de fire modeller findes der for disse faktorer forskellige resultater, alt efter om der ses på modellerne med sammenligneligningen mellem de 7-9 år og 13-15 år eller modellerne størrelsesforholdet. For sammenligneligningen mellem de 7-9 år og 13-15 år ses det, at desto større aldersforskel der er mellem forældrene, desto lavere vil sandsynligheden være for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse, mens der i modellerne med størrelsesforholdet mellem de 7-9 år og 13-15 år ikke ses en betydning af forældrenes aldersforskel. Hvis der ses på forældresammensætningen under opvæksten ses det, at far uden partner ingen betydning har for unges uddannelsesvalg, mens mor uden partner kun har betydning i modellen, hvor indkomstgrundlaget sammenlignes mellem de 7-9 år og 13-15 år. Her ses det, at det

man bor alene med sin mor mindsker sandsynligheden med 0,01 procentpoint, hvis andelen af den unges tid boende med kun sin mor øges med 1 procentpoint. Mor med partner øger derimod sandsynligheden med 0,05 procentpoint, hvis andelen øges med 1 procentpoint, mens far med partner vil øge sandsynligheden for at vælge en erhvervsuddannelse med 0,11 eller 0,12 procentpoint, hvis andelen øges med 1 procentpoint.

Tabel 5: Den unge selv og familiesammensætning

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Alder	0,04* 0,0019	0,04* 0,0019	0,04* 0,0019	0,04* 0,0019
Nydanser	-0,19* 0,0025	-0,19* 0,0025	-0,18* 0,0022	-0,18* 0,0023
Mand	0,08* 0,0011	0,08* 0,0011	0,08* 0,0011	0,08* 0,0011
Antal søskende	-0,01* 0,0007	-0,01* 0,0007	-0,01* 0,0007	-0,01* 0,0007
Placering i søskendeflokken	0,01* 0,0010	0,01* 0,0010	0,01* 0,0010	0,01* 0,0010
Aldersforskel forældre	-0,00* 0,0002	-0,00* 0,0002	-0,00 0,0002	-0,00 0,0002
Mor med partner	0,05* 0,0030	0,05* 0,0030	0,05* 0,0030	0,05* 0,0030
Mor uden partner	-0,01* 0,0024	-0,01* 0,0024	0,00 0,0023	0,00 0,0023
Far med partner	0,11* 0,0095	0,11* 0,0095	0,12* 0,0095	0,12* 0,0095
Far uden partner	-0,01 0,0071	-0,01 0,0071	-0,01 0,0069	-0,01 0,0069
Antal observationer	678.782	678.782	678.782	678.782
R ²	0,41	0,41	0,41	0,41

Kilde: Egne beregninger på registerdata

De afrapporterede koefficienter er de marginale effekter ved gennemsnittet

* indikerer signifikans på 5 pct.

Tallene i kursiv er standardafvigelsen

I tabel 6 ses der nærmere på, hvilken betydning familiens uddannelseshistorik har for, om den unge vælger en erhvervsuddannelse eller ej.

Tabellen viser, at i alle tilfælde vil det, at en af den unges ældre søskende har påbegyndt en erhvervsuddannelse, øge sandsynligheden for at den unge selv vælger en erhvervsuddannelse med 40 pct. Dette kan skyldes, at den unge følger den ældre søskende uddannelsesvej, eller at den ældre søskende er en realisering af den unges ungdomsuddannelsesvalg, da den unge og den ældre søskende har været udsat for de samme faktorer, der kan påvirke deres uddannelsesvalg.

Når der ses nærmere på forældrenes uddannelsesniveau ses det i modellerne, hvor indkomstgrundlaget sammenlignes mellem de 7-9 år og 13-15 år, at der ikke forskel det at have faglærte og ufaglærte

forældre, der er vores referencegruppe, mens det, at den unges forældre har taget en videregående uddannelse mindsker sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse i forhold til hvis forældrene var ufaglærte. Dog ses det, at når der ses på modellerne med størrelsesforholdet mellem de 7-9 år og 13-15 år er det, at dens unges forældre er forældre ligeledes med til at mindske sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse.

Tabel 6: Familiens uddannelseshistorik

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Ældre søskende med EUD	0,40* 0,0052	0,40* 0,0052	0,40* 0,0052	0,40* 0,0052
Familiens højeste uddannelse				
- Faglært	-0,00 0,0019	-0,00 0,0019	-0,01* 0,0019	-0,01* 0,0019
- KVV	-0,06* 0,0026	-0,06* 0,0026	-0,06* 0,0026	-0,06* 0,0026
- MVU	-0,10* 0,0020	-0,10* 0,0020	-0,10* 0,0020	-0,10* 0,0020
- LVU	-0,15* 0,0022	-0,15* 0,0022	-0,16* 0,0022	-0,16* 0,0022
Antal observationer	678.782	678.782	678.782	678.782
R ²	0,41	0,41	0,41	0,41

Kilde: Egne beregninger på registerdata

De afrapporterede koefficienter er de marginale effekter ved gennemsnittet

** indikerer signifikans på 5 pct.*

Tallene i kursiv er standardafvigelsen

I tabel 7 ses der nærmere på, hvilken betydning familiens indkomstgrundlag har for, om den unge vælger en erhvervsuddannelse eller ej. Der ses på lønindkomst og offentlig forsørgelse i form af dagpenge og kontanthjælp, når den unge er 7-9 år og 13-15 år, og om størrelsesforholdet mellem disse to nedslag har indflydelse.

Som det ses af tabellen vil en større lønindkomst både ved de 7-9 år og 13-15 år mindske sandsynligheden for, at den unge tager en erhvervsuddannelse. En stigning på 10 procent i familiens lønindkomst ved den unges 7-9 år vil betyde et fald i sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse på 0,01 procentpoint i modellen med samlet offentlig forsørgelse. Det samme er gældende i modellen med opdelingen i dagpenge og kontanthjælp. Ved 13-15 år vil en øgning af familiens lønindkomst betyde et fald i sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse med 0,006 procentpoint i modellen med samlet offentlig forsørgelse og ved opdelingen i dagpenge og kontanthjælp drejer det sig om 0,007 procentpoint ved en 10 procent forøgelse af lønindkomsten. Vi finder altså at en højere lønindkomst i den unges tidlige barndom vil have større betydning end op til valget af en ungdomsuddannelse. Der findes dog ingen effekt af størrelsesforholdet mellem de to nedslag, så det er uden betydning om husholdningen havde en større lønindkomst, når den unge var 13-15 år end ved 7-9-årsalderen eller omvendt.

Modsat ses det af tabellen at desto højere offentlig forsørgelse husholdningen har modtaget, når den unge er 7-9 år og 13-15 år, desto højere er sandsynligheden for, at den unge tager en erhvervsuddannelse. Det samme resultat ses, når den offentlige forsørgelse opdeles i dagpenge og

kontanthjælp. Her vil en øgning af både dagpengene og kontanthjælpen betyde en højere sandsynlighed for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse. Ligesom ved lønindkomsten finder vi også her, at det er størrelsen af den offentlige forsørgelse i 7-9-årsalderen der har størst betydning for den unges valg af erhvervsuddannelse. En stigning på 10 procent i den samlede offentlige forsørgelse vil betyde en stigning på 0,01 procentpoint ved de 7-9 år, mens det drejer sig om en stigning på 0,009 procentpoint ved de 13-15 år. Når den offentlige forsørgelse opdeles i dagpenge og kontanthjælp ses det, at en stigning på 10 procent vil betyde en stigning på 0,01 procentpoint ved de 7-9 år og de 13-15 år for dagpenge, mens det for kontanthjælp vil betyde en stigning i sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse på 0,007 procentpoint ved de 7-9 år og 0,005 procentpoint ved de 13-15 år. Hvis der ses på størrelsesforholdet mellem den samlede offentlige forsørgelse mellem de 7-9 år og 13-15 år ses det, at dette ingen betydning har for den unges valg af en erhvervsuddannelse. Dette samme ses for størrelsesforholdet af dagpengene, mens det, at husholdningen har modtaget et større beløb i kontanthjælp, når den unge er 13-15 år end 7-9 år vil øge sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse.

Tabel 7: Husholdningens indkomstgrundlag over den unges opvækst

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Offentlig forsørgelse ratio			0,00 0,0000	
Offentlig forsørgelse 7-9 år	0,00* 0,0001			
Offentlig forsørgelse 13-15 år	0,00* 0,0001			
Dagpenge ratio				-0,00 0,0000
Dagpenge 7-9 år		0,00* 0,0001		
Dagpenge 13-15 år		0,00* 0,0001		
Kontanthjælp ratio				0,00* 0,0000
Kontanthjælp 7-9 år		0,00* 0,0002		
Kontanthjælp 13-15 år		0,00* 0,0002		
Lønindkomst ratio			-0,00 0,0000	-0,00 0,0000
Lønindkomst 7-9 år	-0,00* 0,0002	-0,00* 0,0003		
Lønindkomst 13-15 år	-0,00* 0,0002	-0,00* 0,0002		
Antal observationer	678.782	678.782	678.782	678.782
R ²	0,41	0,41	0,41	0,41

Kilde: Egne beregninger på registerdata

De afrapporterede koefficienter er de marginale effekter ved gennemsnittet

* indikerer signifikans på 5 pct.

Tallene i kursiv er standardafvigelsen

Det sidste der ses på efter den unge har afsluttet grundskolen er, hvilken indflydelse den unges egen uddannelsesvej, færdigheder og klassekammerater har haft på valget af en erhvervsuddannelse eller ej.

Af tabel 8 kan det ses, at desto højere andel af den unges skolekammerater, der vælger en erhvervsuddannelse desto er sandsynligheden for at den unge selv vælger en erhvervsuddannelse. F.eks., hvis andelen steg 1 procentpoint ville sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse stige med 0,43 procentpoint i modellerne, hvor der sammenlignes mellem de 7-9 år og 13-15 år, mens det i modellerne for størrelsesforholdet mellem de 7-9 år og 13-15 år vil betyde en øgning af sandsynligheden på 0,44 procentpoint.

Yderligere ses det af tabellen, at det at den unge har været gennem en 10. klasse vil mindske sandsynligheden med 6 procentpoint for, at der vælges en erhvervsuddannelse efter afsluttet grundskole. Derudover ses det, at en karakter højere i dansk ved Folkeskoleskolens afgangsprøve vil betyde, at sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse falder med 0,06 procentpoint, hvorimod 1 en karakter højere i matematik vil betyde, at sandsynligheden for, at der vælges en erhvervsuddannelse falder med 0,04 procentpoint.

Tabel 8: Den unges uddannelseshistorik og klassekammeraternes valg af erhvervsuddannelse

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
10. klasse	-0,06* <i>0,0021</i>	-0,06* <i>0,0021</i>	-0,06* <i>0,0021</i>	-0,06* <i>0,0021</i>
Skolekammerater med EUD	0,43* <i>0,0036</i>	0,43* <i>0,0036</i>	0,44* <i>0,0035</i>	0,44* <i>0,0035</i>
Dansk	-0,06* <i>0,0003</i>	-0,06* <i>0,0003</i>	-0,06* <i>0,0003</i>	-0,06* <i>0,0003</i>
Matematik	-0,04* <i>0,0003</i>	-0,04* <i>0,0003</i>	-0,04* <i>0,0003</i>	-0,04* <i>0,0003</i>
Antal observationer	678.782	678.782	678.782	678.782
R ²	0,41	0,41	0,41	0,41

Kilde: Egne beregninger på registerdata

De afrapporterede koefficienter er de marginale effekter ved gennemsnittet

* indikerer signifikans på 5 pct.

Tallene i kursiv er standardafvigelsen

4.2 Efter afbrudt ungdomsuddannelse

I tabel 9 er vist resultaterne af de faktorer, der kan knyttes til den unges og dennes families sammensætning i forhold til deres betydning for den unges valg af en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse.

I forhold til efter grundskolen ses det nu, at alder ingen betydning har for den unges valg af en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse, mens det, at den unge er nydansker eller mand har samme betydning som tidligere. Igen finder vi, at det at være nydansker mindsker sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse, nu med 17 procentpoint, mens det at være mand øger nu sandsynligheden med 6 procentpoint.

Yderligere finder vi, at antallet af søskende eller den unges placering i søskendeflokken ikke har betydning for valget eller fravalget af en erhvervsuddannelse, når den unge skal vælge efter en afbrudt ungdomsuddannelse.

Hvis der ses på familiesammensætning finder vi som ved ungdomsuddannelsesvalget efter grundskolen, at andelen af den unges opvækst, der bruges hos en alenefar ikke har betydning for den unges valg efter en afbrudt ungdomsuddannelse. Derimod finder vi nu, at de resterende tre familiesammensætninger har samme betydning i alle fire modeller. Desto længere tid under opvæksten den unge bruger sammen med mor og ny partner eller far og ny partner vil øge sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse. Hvis andelen med mor og ny partner øger med 1 procentpoint vil sandsynligheden for at vælge en erhvervsuddannelse stige med 0,05 procentpoint, mens hvis andelen med far og ny partner øges med 1 procentpoint vil sandsynligheden stige med 0,09 procentpoint. Hvorimod mor uden partner vil mindske sandsynligheden med 0,04 procentpoint, hvis andelen stiger med 1 procentpoint.

Tabel 9: Den unge selv og familiesammensætning

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Alder	-0,00 0,0011	-0,00 0,0011	-0,00 0,0011	-0,00 0,0011
Nydansker	-0,17* 0,0056	-0,17* 0,0057	-0,17* 0,0051	-0,17* 0,0051
Mand	0,06* 0,0029	0,06* 0,0029	0,06* 0,0029	0,06* 0,0029
Antal søskende	-0,00 0,0016	-0,00 0,0016	-0,00 0,0016	-0,00 0,0016
Placering i søskendeflokken	0,00 0,0026	0,00 0,0026	0,00 0,0026	0,00 0,0026
Aldersforskel forældre	-0,00 0,0004	-0,00 0,0004	-0,00 0,0004	-0,00 0,0004
Mor med partner	0,05* 0,0073	0,05* 0,0073	0,05* 0,0073	0,05* 0,0073
Mor uden partner	-0,04* 0,0057	-0,04* 0,0057	-0,04* 0,0054	-0,04* 0,0054
Far med partner	0,09* 0,0221	0,09* 0,0221	0,09* 0,0221	0,09* 0,0221
Far uden partner	-0,02 0,0163	-0,02 0,0163	-0,02 0,0162	-0,02 0,0162
Antal observationer	159.968	159.968	159.968	159.968
R ²	0,17	0,17	0,17	0,17

Kilde: Egne beregninger på registerdata

De afrapporterede koefficienter er de marginale effekter ved gennemsnittet

* indikerer signifikans på 5 pct.

Tallene i kursiv er standardafvigelsen

Hvis der ses på familiens uddannelseshistorik og sammenhængen mellem den unges valg af en erhvervsuddannelse eller ej, finder vi nogle lidt andre resultater ved valget efter en afbrudt ungdomsuddannelse end ved valget efter grundskolen. Særligt når vi sammenligner familier med erhvervskompetencegivende uddannelse med de familier, hvor ingen af forældrene har erhvervskompetencegivende uddannelse.

I tabel 10 ses det nu, at ældre søskendes valg af en erhvervsuddannelse ikke længere har betydning for den unges valg af en erhvervsuddannelse, mens der for forældrene kun genfindes de samme resultater som ved efter grundskolen, hvis den højeste uddannelse er en professionsbachelor- eller universitetsuddannelse, mens forældre, hvis højeste uddannelse er en erhvervsakademiuddannelse ikke længere har betydning for den unges valg af en erhvervsuddannelse. Hvis den unge kommer fra et hjem, hvor højeste uddannelsesniveau er på professionsbachelorniveau mindskes sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse med 8 procentpoint, mens de unge fra et hjem, hvor højeste uddannelsesniveau var på universitetsniveau har 17 procentpoint lavere sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse. I forhold til ungdomsuddannelsesvalget efter grundskolen ses det nu, at unge fra et faglært hjem har 1 procentpoint større sandsynlighed for at vælge en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse i forhold til de unge, der kommer fra et ufaglært hjem.

Tabel 10: Familiens uddannelseshistorik

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Ældre søskende med EUD	-0,00 <i>0,0081</i>	-0,00 <i>0,0081</i>	-0,00 <i>0,0081</i>	-0,00 <i>0,0081</i>
Familiens højeste uddannelse				
- Faglært	0,01* <i>0,0038</i>	0,01* <i>0,0038</i>	0,01* <i>0,0037</i>	0,01* <i>0,0037</i>
- KVU	-0,01 <i>0,0063</i>	-0,01 <i>0,0064</i>	-0,01 <i>0,0063</i>	-0,01 <i>0,0063</i>
- MVU	-0,08* <i>0,0045</i>	-0,08* <i>0,0045</i>	-0,08* <i>0,0044</i>	-0,08* <i>0,0044</i>
- LVU	-0,17* <i>0,0065</i>	-0,17* <i>0,0065</i>	-0,17* <i>0,0064</i>	-0,17* <i>0,0064</i>
Antal observationer	159.968	159.968	159.968	159.968
R ²	0,17	0,17	0,17	0,17

Kilde: Egne beregninger på registerdata

De afrapporterede koefficienter er de marginale effekter ved gennemsnittet

* indikerer signifikans på 5 pct.

Tallene i kursiv er standardafvigelsen

I tabel 11 ses nærmere på, hvad husholdningens indkomstgrundlag op til den unge bliver 15 år har af betydning for om den unge vælger en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse. I forhold til valget efter grundskolen ses det nu, at husholdningens indkomstgrundlag ingen betydning har

for den unges valg af en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse. Dette gælder både når der ses på størrelsesforholdet og sammenligningen mellem offentlig forsørgelse og lønindkomst ved den unges 7-9 år og 13-15 år.

Tabel 11: Husholdingens indkomstgrundlag

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Offentlig forsørgelse ratio			0,00 <i>0,0001</i>	
Offentlig forsørgelse 7-9 år	0,00 <i>0,0003</i>			
Offentlig forsørgelse 13-15 år	0,00 <i>0,0003</i>			
Dagpenge ratio				-0,00 <i>0,0000</i>
Dagpenge 7-9 år		0,00 <i>0,0003</i>		
Dagpenge 13-15 år		0,00 <i>0,0003</i>		
Kontanthjælp ratio				-0,00 <i>0,0000</i>
Kontanthjælp 7-9 år		0,00 <i>0,0005</i>		
Kontanthjælp 13-15 år		-0,00 <i>0,0005</i>		
Lønindkomst ratio			0,00 <i>0,0000</i>	-0,00 <i>0,0000</i>
Lønindkomst 7-9 år	-0,00 <i>0,0006</i>	-0,00 <i>0,0006</i>		
Lønindkomst 13-15 år	0,00* <i>0,0005</i>	0,00 <i>0,0005</i>		
Antal observationer	159.968	159.968	159.968	159.968
R ²	0,17	0,17	0,17	0,17

Kilde: Egne beregninger på registerdata

De afrappede koefficienter er de marginale effekter ved gennemsnittet

* indikerer signifikans på 5 pct.

Tallene i kursiv er standardafvigelsen

I tabel 12 ses der nærmere på unges uddannelsesvej frem mod valget af en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse, og hvilke ungdomsuddannelser en unges skolekammerater efter grundskolen valgte.

Hvis der sammenlignes med de fundne resultater for den unges valg af en erhvervsuddannelse efter grundskolen, finder vi her det samme for andelen af skolekammerater, der vælger en erhvervsuddannelse, og hvordan den unge klarede Folkeskoleskolens afgangsprøve i dansk og

matematik. Igen ses det, at desto flere af den unges skolekammerater, der valgte en erhvervsuddannelse efter grundskolen, desto højere er sandsynligheden også for, at den unge efter en afbrudt ungdomsuddannelse vælger en erhvervsuddannelse. Hvis andelen af den unges skolekammerater, som valgte en erhvervsuddannelse øges med 1 procentpoint øges sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse med 0,14 procentpoint. Ligeledes finder vi også her at desto højere karaktergennemsnit den unge opnåede ved Folkeskoleskolens afgangsprøve i dansk og matematik desto lavere er sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse efter en afbrudt ungdomsuddannelse. Tabellen viser, at en stigning på én karakter i dansk vil mindske sandsynligheden for, at den unge vælger en erhvervsuddannelse med 0,03 procentpoint, mens en øgning på én karakter vil mindske sandsynligheden med 0,02 procentpoint.

I forhold til resultaterne efter grundskolen undersøges her, hvilken betydning en afbrudt erhvervsuddannelse har for, om den unge vælger en erhvervsuddannelses i stedet for 10. klasse. Det ses, at hvis den unge kommer fra en afbrudt erhvervsuddannelse, øges sandsynligheden med 23 procentpoint i forhold til, at den unge igen vælger en erhvervsuddannelse.

Tabel 12: Den unges uddannelseshistorik og klassekammeraternes valg af erhvervsuddannelse

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Afbrudt erhvervsuddannelse	0,23* <i>0,0033</i>	0,23* <i>0,0033</i>	0,23* <i>0,0033</i>	0,23* <i>0,0033</i>
Skolekammerater med EUD	0,14* <i>0,0076</i>	0,14* <i>0,0076</i>	0,14* <i>0,0076</i>	0,14* <i>0,0076</i>
Dansk	-0,03* <i>0,0008</i>	-0,03* <i>0,0008</i>	-0,03* <i>0,0008</i>	-0,03* <i>0,0008</i>
Matematik	-0,02* <i>0,0006</i>	-0,02* <i>0,0006</i>	-0,02* <i>0,0006</i>	-0,02* <i>0,0006</i>
Antal observationer	159.968	159.968	159.968	159.968
R ²	0,17	0,17	0,17	0,17

Kilde: Egne beregninger på registerdata

De afrapporterede koefficienter er de marginale effekter ved gennemsnittet

** indikerer signifikans på 5 pct.*

Tallene i kursiv er standardafvigelsen

Litteratur

Boll, C. og Hoffmann, M. (2015): "It's not all about parents' education, it also matters what they do. Parents' employment and children's school success in Germany". Hamburg Institute of International Economics. HWWI Research Paper 162.

DEA (2015): "Social mobilitet og VEU".

DØRS (2004): "Fordeling mellem generationer". Dansk Økonomi, forår 2004. Kapitel 3.

Appendiks

I dette appendiks præsenteres de fulde resultattabeller fra analyserne i Kapitel 4.

Resultattabeller

Tabel 23: Efter grundskolen

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
10. klasse	-0,23* 0,0081	-0,23* 0,0080	-0,23* 0,0080	-0,23* 0,0080
Alder	1,81* 0,2052	1,81* 0,2039	1,80* 0,2029	1,80* 0,2028
Alder ²	-0,05* 0,0064	-0,05* 0,0064	-0,05* 0,0063	-0,05* 0,0063
Nydanser	-0,75* 0,0096	-0,75* 0,0098	-0,70* 0,0086	-0,70* 0,0087
Mand	0,30* 0,0044	0,30* 0,0044	0,30* 0,0044	0,30* 0,0044
Skolekammerater med EUD	1,70* 0,0128	1,70* 0,0128	1,72* 0,0128	1,72* 0,0128
Antal søskende	-0,04* 0,0026	-0,04* 0,0026	-0,04* 0,0026	-0,04* 0,0026
Placering i søskendeflokken	0,05* 0,0040	0,05* 0,0040	0,05* 0,0040	0,05* 0,0040
Ældre søskende med EUD	1,56* 0,0194	1,56* 0,0194	1,56* 0,0194	1,56* 0,0193
Aldersforskel forældre	0,00* 0,0006	0,00* 0,0006	0,00 0,0006	0,00 0,0006
Familiens højeste uddannelse				
- Faglært	0,00 0,0063	0,00 0,0063	-0,02* 0,0062	-0,02* 0,0062
- KVVU	-0,21* 0,0098	-0,21* 0,0098	-0,23* 0,0097	-0,23* 0,0097
- MVU	-0,37* 0,0073	-0,37* 0,0073	-0,39* 0,0072	-0,39* 0,0072
- LVU	-0,70* 0,0110	-0,70* 0,0110	-0,72* 0,0109	-0,72* 0,0109
Mor med partner	0,20* 0,0120	0,20* 0,0120	0,21* 0,0119	0,21* 0,0119
Mor uden partner	-0,03* 0,0096	-0,03* 0,0097	0,01 0,0091	0,01 0,0091
Far med partner	0,45* 0,0375	0,45* 0,0375	0,45* 0,0374	0,45* 0,0374
Far uden partner	-0,05 0,0279	-0,05 0,0279	-0,02 0,0277	-0,03 0,0277

Offentlig forsørgelse ratio			0,00 0,0000	
Offentlig forsørgelse 7-9 år	0,00* 0,0005			
Offentlig forsørgelse 13-15 år	0,00* 0,0005			
Dagpenge ratio				0,00 0,0000
Dagpenge 7-9 år		0,00* 0,0005		
Dagpenge 13-15 år		0,00* 0,0005		
Kontanthjælp ratio				0,00* 0,0000
Kontanthjælp 7-9 år		0,00* 0,0008		
Kontanthjælp 13-15 år		0,00* 0,0008		
Lønindkomst ratio			0,00 0,0000	0,00 0,0000
Lønindkomst 7-9 år	0,00* 0,0010	-0,01* 0,0010		
Lønindkomst 13-15 år	0,00* 0,0009	0,00* 0,0009		
Dansk	-0,25* 0,0013	-0,25* 0,0013	-0,25* 0,0013	-0,25* 0,0013
Matematik	-0,14* 0,0010	-0,14* 0,0010	-0,14* 0,0009	-0,14* 0,0009
Afslutning af grundskolen				
- 2005	-0,03* 0,0092	-0,03* 0,0092	-0,03* 0,0092	-0,03* 0,0092
- 2006	-0,11* 0,0092	-0,11* 0,0092	-0,12* 0,0092	-0,12* 0,0092
- 2007	-0,05* 0,0093	-0,05* 0,0093	-0,05* 0,0093	-0,05* 0,0093
- 2008	0,00 0,0095	0,00 0,0095	-0,01 0,0095	-0,01 0,0095
- 2009	-0,12* 0,0096	-0,12* 0,0096	-0,13* 0,0096	-0,13* 0,0096
- 2010	-0,07* 0,0098	-0,07* 0,0098	-0,08* 0,0098	-0,08* 0,0098
- 2011	-0,22* 0,0099	-0,22* 0,0100	-0,23* 0,0099	-0,23* 0,0099

- 2012	-0,18*	-0,18*	-0,18*	-0,18*
	0,0101	0,0101	0,0100	0,0101
- 2013	-0,22*	-0,22*	-0,23*	-0,23*
	0,0105	0,0105	0,0104	0,0104
- 2014	-0,16*	-0,16*	-0,17*	-0,17*
	0,0106	0,0106	0,0106	0,0106
- 2015	-0,08*	-0,08*	-0,09*	-0,09*
	0,0110	0,0110	0,0110	0,0110
Region				
- Midtjylland	0,15*	0,15*	0,16*	0,16*
	0,0061	0,0061	0,0061	0,0061
- Nordjylland	0,13*	0,13*	0,14*	0,14*
	0,0075	0,0075	0,0075	0,0075
- Sjælland	0,04*	0,04*	0,05*	0,05*
	0,0068	0,0068	0,0068	0,0068
- Syddanmark	0,16*	0,16*	0,17*	0,17*
	0,0061	0,0061	0,0061	0,0061
Konstant	-13,95*	-13,95*	-13,98*	-13,98*
	1,6420	1,6321	1,6244	1,6237
Antal observationer	678.782	678.782	678.782	678.782
R ²	0,41	0,41	0,41	0,41

Kilde: Egne beregninger på registerdata

* indikerer signifikans på 5 pct.

Tabel 34: Efter afbrudt ungdomsuddannelse

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Afbrudt EUD	0,57*	0,57*	0,57*	0,57*
	0,0083	0,0083	0,0083	0,0083
Alder	0,11*	0,11*	0,11*	0,11*
	0,0245	0,0245	0,0245	0,0245
Alder ²	0,00*	0,00*	0,00*	0,00*
	0,0007	0,0007	0,0007	0,0007
Nydanser	-0,43*	-0,43*	-0,43*	-0,43*
	0,0140	0,0142	0,0128	0,0128
Mand	0,15*	0,15*	0,15*	0,15*
	0,0073	0,0073	0,0073	0,0073
Skolekammerater med EUD	0,36*	0,36*	0,36*	0,36*
	0,0191	0,0191	0,0190	0,0190
Antal søskende	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
	0,0040	0,0041	0,0040	0,0040
Placering i søskendeflokken	0,01	0,01	0,01	0,01
	0,0067	0,0067	0,0066	0,0066
Ældre søskende med EUD	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,0205	0,0205	0,0205	0,0205

Aldersforskel forældre	0,00 0,0010	0,00 0,0010	0,00 0,0010	0,00 0,0010
Familiens højeste uddannelse				
- Faglært	0,04* 0,0096	0,03* 0,0096	0,04* 0,0095	0,04* 0,0095
- KVU	-0,03 0,0160	-0,03 0,0160	-0,03 0,0159	-0,03 0,0159
- MVU	-0,19* 0,0114	-0,19* 0,0114	-0,19* 0,0112	-0,19* 0,0112
- LVU	-0,42* 0,0168	-0,43* 0,0168	-0,42* 0,0166	-0,42* 0,0166
Mor med partner	0,13* 0,0184	0,13* 0,0184	0,14* 0,0183	0,14* 0,0183
Mor uden partner	-0,09* 0,0144	-0,09* 0,0145	-0,10* 0,0135	-0,10* 0,0136
Far med partner	0,22* 0,0557	0,22* 0,0557	0,22* 0,0556	0,23* 0,0557
Far uden partner	-0,05 0,0410	-0,05 0,0410	-0,06 0,0408	-0,06 0,0408
Offentlig forsørgelse ratio			0,00 0,0002	
Offentlig forsørgelse 7-9 år	0,00 0,0008			
Offentlig forsørgelse 13-15 år	0,00 0,0008			
Dagpenge ratio				0,00 0,0000
Dagpenge 7-9 år		0,00 0,0008		
Dagpenge 13-15 år		0,00 0,0008		
Kontanthjælp ratio				0,00 0,0000
Kontanthjælp 7-9 år		0,00 0,0011		
Kontanthjælp 13-15 år		0,00 0,0012		
Lønindkomst ratio			0,00 0,0000	0,00 0,0000
Lønindkomst 7-9 år	0,00 0,0014	0,00 0,0014		
Lønindkomst 13-15 år	0,00* 0,0013	0,00 0,0013		
Dansk	-0,09* 0,0020	-0,09* 0,0020	-0,09* 0,0020	-0,09* 0,0020
Matematik	-0,04* 0,0015	-0,04* 0,0015	-0,04* 0,0015	-0,04* 0,0015
Afbrydelse af ungdomsuddannelse				

- 2005	-0,14*	-0,14*	-0,15*	-0,15*
	0,0298	0,0298	0,0298	0,0298
- 2006	-0,26*	-0,26*	-0,26*	-0,26*
	0,0283	0,0283	0,0283	0,0283
- 2007	-0,28*	-0,28*	-0,28*	-0,28*
	0,0282	0,0282	0,0282	0,0282
- 2008	-0,24*	-0,24*	-0,24*	-0,24*
	0,0281	0,0281	0,0281	0,0281
- 2009	-0,33*	-0,33*	-0,33*	-0,33*
	0,0288	0,0288	0,0288	0,0288
- 2010	-0,37*	-0,37*	-0,37*	-0,37*
	0,0285	0,0285	0,0285	0,0285
- 2011	-0,44*	-0,44*	-0,44*	-0,44*
	0,0284	0,0284	0,0284	0,0284
- 2012	-0,51*	-0,51*	-0,51*	-0,51*
	0,0283	0,0283	0,0283	0,0283
- 2013	-0,53*	-0,53*	-0,53*	-0,53*
	0,0283	0,0284	0,0283	0,0283
- 2014	-0,71*	-0,71*	-0,71*	-0,71*
	0,0284	0,0284	0,0284	0,0284
- 2015	-0,88*	-0,88*	-0,88*	-0,88*
	0,0287	0,0288	0,0287	0,0287
Region				
- Midtjylland	0,14*	0,14*	0,14*	0,14*
	0,0098	0,0098	0,0098	0,0098
- Nordjylland	0,21*	0,21*	0,21*	0,21*
	0,0127	0,0127	0,0126	0,0126
- Sjælland	0,15*	0,15*	0,15*	0,15*
	0,0107	0,0107	0,0107	0,0107
- Syddanmark	0,16*	0,16*	0,16*	0,16*
	0,0099	0,0099	0,0098	0,0098
Konstant	-0,33	-0,31	-0,29	-0,28
	0,2276	0,2277	0,2268	0,2268
Antal observationer	159.968	159.968	159.968	159.968
R ²	0,17	0,17	0,17	0,17

Kilde: Egne beregninger på registerdata

* indikerer signifikans på 5 pct.